

မြန်မာနိုင်ငံ ။ ရခိုင် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူ ခိုင်မျိုးထွန်းအား လွှတ်ပေးရန်

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မခိုင်းစေမှုနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုဆိုင်ရာ စွပ်စွဲချက်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်

(ဩဂုတ်လ ၄ ရက်၊ ၂၀၁၆၊ ရန်ကုန်)။ ။ မြန်မာစစ်တပ်အနေနှင့် ရခိုင်လူမျိုး လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူ ခိုင်မျိုးထွန်းအား ချက်ချင်းလွှတ်ပေးသင့်ပြီး၊ မြန်မာ့တပ်မတော်စစ်သားများက ရခိုင်အရပ်သားများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု များ ကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲချက်များကို ချက်ချင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးသင့်သည်ဟု Fortify Rights မှ ယနေ့ပြောကြားလိုက်သည်။ ခိုင်မျိုးထွန်းသည် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူတယောက်အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်မြှင့်တင်ရေးအလုပ်တွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုကြောင့် စစ်တွေထောင်တွင် အတင်းအဓမ္မ ထိန်းသိမ်းထားခြင်း ခံနေရသည်။

“ခိုင်မျိုးထွန်းကို အတင်းအဓမ္မ ထိန်းသိမ်းထားခြင်းသည် စစ်တပ်အနေနှင့် ၎င်း၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု၊ နောက်ကြောင်းများကို ဖုံးကွယ်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများကို နှုတ်ပိတ်ရန် ထပ်မံ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပုံပေါ်သည်” ဟု Fortify Rights ၏ အမှုဆောင်အရာရှိချုပ် မက်သရူးစမစ်မှ ပြောကြားခဲ့သည်။ “ဤသို့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းသည် မှားယွင်းသည်။ အာဏာပိုင်များအနေနှင့် ခိုင်မျိုးထွန်းကို ခြွင်းချက်မရှိ ချက်ချင်းလွှတ်ပေးသင့်ပြီး ၎င်းအပေါ်စွဲဆိုထားသော စွဲချက်များအားလုံးကို ရုတ်သိမ်းသင့်သည်။ ထို့ပြင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပြစ်ဒဏ်မှကင်းလွတ်ခြင်း လမ်းစဉ်ကို အဆုံးသတ်ရန် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။”

ဇူလိုင်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် စစ်တွေမြို့ရှိ ရဲများက ခိုင်မျိုးထွန်းကို ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ ဘောက်သီစုရပ်ကွက်တွင် ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ခိုင်မျိုးထွန်းသည် ၂၀၁၂ တွင် မြန်မာအာဏာပိုင်များနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၏ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)၏ လက်ထောက်ပြန်ကြားရေးအရာရှိ ဖြစ်သည်။

ဧပြီလ ၂၄ ရက်၊ ၂၀၁၆ တွင် ALP က အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သော ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုတွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် အရပ်သားများကို အဓမ္မခိုင်းစေမှုများပြုလုပ်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အရပ်သားများအပေါ်ကျူးလွန်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ရှိသည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ဆက်လက်ကျင်းပနေသော “ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများ”မှ ဖယ်ကြဉ်ထားခြင်းခံရသည့် လက်နက်ကိုင် ဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည့် ရခိုင်တပ်မတော်နှင့် မြန်မာတပ်မတော်ကြား လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲသည် ဧပြီလ ၂၀၁၅ မှစ၍ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည်။ ဤတိုက်ပွဲကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ဘူးသီးတောင်၊ ရသေ့တောင် နှင့် ကျောက်တော်မြို့နယ်များရှိ ရခိုင်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အများစုပါဝင်သည့် အရပ်သား ၁၁၀၀ ကျော်သည် ဧပြီလ ၂၀၁၅ မှစ၍ အိုးအိမ်စွန့်ခွာရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြရသည်။

ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည်နယ် နယ်စပ်ရေးရာနှင့် လုံခြုံရေးဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးကြီး ထိန်လင်းသည် ခိုင်မျိုးထွန်းကို စစ်တွေမြို့ရှိ အစိုးရရုံးများထံ ဆင့်ခေါ်ပြီး ALP ၏ စွပ်စွဲချက်များကို မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေမပြနိုင်ပါက တရားစွဲမည်ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။ မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ခိုင်မျိုးထွန်းသည် ALP ၏ စွပ်စွဲချက်များ အခြေပြုသည့် သက်သေကို စစ်တွေမြို့နယ်ရှိ အာဏာပိုင်များထံ တင်ပြခဲ့သည်။ ALP တွင် အဓမ္မခိုင်းစေမှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အခြားလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များကို ဗွီဒီယိုဖိုင်များအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။

မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်၏ စစ်တွေအခြေစိုက် ဒေသဆိုင်ရာစစ်ဆင်ရေးဌာနချုပ်၏ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး တင်နိုင်ထွန်းသည် ခိုင်မျိုးထွန်းကို မြန်မာနိုင်ငံ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ) နှင့် (ဂ) အရ အစိုးရကိုဆန့်ကျင် လှုံ့ဆော်ပြောဆိုရေးသားမှု၊ လှုံ့ဆော်မှု အသီးသီးဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ခိုင်မျိုးထွန်းသည် ရုံးချိန်းနှစ်ခုတွင် လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည့် နောက်ပိုင်းတွင် ဇူလိုင်လ ၂၅ ရက်နေ့၌ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေတွင် တစ်သီးပုဂ္ဂလပုဂ္ဂိုလ်များကို လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်များကို ကျင့်သုံးခြင်း၊ အစရှိသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးထားသည့် လှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ဖမ်းဆီးခြင်း (သို့မဟုတ်) ထိန်းသိမ်းခြင်း ပြုလုပ်ပါက ထိုဖမ်းဆီးမှုနှင့် ထိန်းသိမ်းမှုသည် တရားဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပေ။ ခိုင်မျိုးထွန်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်က အရပ်သားများအပေါ် ကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲထားသည့် အလွဲသုံးစားပြုမှုများအကြောင်း ALP ကိုယ်စားပြောဆိုကာ ၎င်း၏ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ) နှင့် (ဂ) တွင် “အများပြည်သူ ကြောက်ရွံ့ခြင်း သို့မဟုတ် ထိတ်လန့်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်စေရန် ရည်ရွယ်သော သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော... ကောလဟာလဖြစ်စေ အစီရင်ခံချက်ဖြစ်စေ မည်သည့်ထုတ်ပြန်ချက်ကိုမဆို...” နှင့် “မည်သည့် လူတန်းစား သို့မဟုတ် လူစုမှဖြစ်စေ အခြားသော မည်သည့် လူတန်းစား သို့မဟုတ် လူစုအပေါ် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန် ရည်ရွယ်လှုံ့ဆော်သော သို့မဟုတ် လှုံ့ဆော်နိုင်သော...” တားမြစ်ထားသည်။ ပုဒ်မ ၅၀၅ ကို ကျူးလွန်ပါက အမြင့်ဆုံး ထောင်ဒဏ် (၂)နှစ် ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ပြစ်ဒဏ် (၂)ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်နိုင်သည်။ မြန်မာအာဏာပိုင်များသည် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများကို နှုတ်ပိတ်ရန် ကျယ်ပြန့်ပြီး ဝေဝါးသော ဥပဒေများကို အချိန်ကြာမြင့်စွာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ခိုင်မျိုးထွန်းကို ပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ) နှင့် (ဂ) အရ တရားစွဲခြင်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု Fortify Rights မှ ပြောကြားခဲ့သည်။

ခိုင်မျိုးထွန်းသည် ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် စစ်တွေမြို့နယ် တရားရုံး၌ အမှုကြားနာရန် လာရောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး အာမခံနှင့် လွတ်ပေးရန် တောင်းဆိုလိမ့်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားသည်။

မတ်လ ၂၀၁၆ တွင် Fortify Rights သည် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်မှ အဓမ္မခိုင်းစေမှုများ ပြုလုပ်ကြောင်း စွပ်စွဲချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး သီးခြားလွတ်လပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ Fortify Rights နှင့် ၎င်း၏ တွဲဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၁၅ နှင့် ဇန်နဝါရီလ ၂၀၁၆ တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်မှ ကျူးလွန်သည့် အဓမ္မခိုင်းစေမှု (၇) ခုကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော် စစ်သားများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ရခိုင်တပ်မတော်နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်နေစဉ် ကာလအတွင်း ရခိုင်လူမျိုးအရပ်သားများကို မြေကျင်းများတူးရန်နှင့် ရိက္ခာသယ်ယူရန် အသက်အန္တရာယ်ခြိမ်းခြောက်ကာ အဓမ္မခိုင်းစေခဲ့ကြသည်။

“ကျွန်တော်တို့ သိရသလောက်ကတော့ ဤလူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များအတွက် တာဝန်ယူမှု/တာဝန်ခံမှုမရှိခြင်း ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေပြီး၊ ခိုင်မျိုးထွန်းကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်းဖြင့် စစ်တပ်အနေနှင့် ဤအခြေအနေကို နှစ်ဆပိုဆိုးစေသည်”ဟု မက်သရူးစမစ်မှ ပြောကြားခဲ့သည်။ “ခိုင်မျိုးထွန်းသည် လူ့အခွင့်အရေး၊ တရားမျှတမှု နှင့် တာဝန်ယူမှု/တာဝန်ခံမှုအတွက် အချိန်ကြာမြင့်စွာ အလုပ်လုပ်ခဲ့သော သမိုင်းကြောင်းရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ သောလူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များ နောက်ထပ်မဖြစ်ပွားစေရေးနှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို တာဝန်ခံစေရေး သေချာစေရန် ၎င်း၏ လုပ်ဆောင်မှုသည် အရေးပါသည်။”

ခိုင်မျိုးထွန်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်း အရပ်သားလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် လူသိများပြီး လေးစားခံရသူဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်မှာ ဆယ်နှစ်ကျော်ပြီဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ လယ်သမားများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များ၏ အခွင့်အရေးများကို ဆောင်ရွက်ပေးသည့် “ပြည်သူ့အတွက် သဘာဝသယံဇာတများ” ဟုခေါ်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ကုလသမဂ္ဂ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သံအမတ်ကြီးရုံး (OHCHR) က လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများကို “လူ့အခွင့်အရေး မြှင့်တင်ရန် သို့မဟုတ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်” လုပ်ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များဟု ကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားသည်။ OHCHR ၏အဆိုအရ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများသည် မကြာခဏဆိုသလို “လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်သည့် အချို့သော အမှုများ၏ နှစ်နာသူများကိုယ်စား တရားမျှတမှု ရှိစေရန်နှင့် ပြစ်ဒဏ်မှ ကင်းလွတ်ခြင်း အလေ့အထများကို တားဆီးရန် ကြိုးပမ်းခြင်းဖြင့် အနာဂတ်တွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းများ မရှိစေရန် ကာကွယ်ပေးသည်။”

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ၏ ကြေညာချက်တွင် တစ်သီးပုဂ္ဂလလူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ကာကွယ်ရန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ထပ်မံဖော်ပြထားသည်။ အထူးသဖြင့် လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ရှာဖွေခွင့်၊ ရယူခွင့်၊ လက်ခံခွင့်နှင့် ထိန်းသိမ်းခွင့်များ သေချာစွာ ရရှိစေရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် ဧပြီလတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အနေနှင့် အစိုးရသစ် ဖွဲ့စည်းပြီးကတည်းက ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ဖခင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း ကိုယ်စားလှယ်များကြား ၁၉၄၇ တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ပင်လုံညီလာခံကို အစွဲပြုမှည့်ခေါ်ထားသည့် “၂၁ ရာစု ပင်လုံ ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ” ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာသော ပြည်တွင်းစစ်များကို အဆုံးသတ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ယခုလတွင် ကျင်းပမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာစစ်တပ်သည် လွတ်တော်တွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း နေရာထားယူပြီး၊ ပြည်ထဲရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများကို ထိန်းချုပ်ကာ နိုင်ငံအတွင်း ၎င်းတို့ ၏ နိုင်ငံရေးအာဏာ ပျံ့နှံ့စေရန် ထိန်းသိမ်းထားသည်။

“အရပ်သားများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများအပေါ် စစ်တပ်၏ စဉ်ဆက်မပြတ်လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များသည် ထိခိုက်မခံသော ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုဆိုးရွားစေနိုင်သည်” ဟု မက်သယူးစမစ်မှ ပြောကြားခဲ့သည်။ “အချက်အလက်များကို ခိုင်မာစေရန်နှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို တာဝန်ခံစေရန် အာဏာပိုင်များအနေနှင့် စစ်တပ်၏ လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များနှင့် ပတ်သက်သော ရရှိနိုင်သည့် သက်သေမှန်သမျှကို အသုံးပြုရန် အရေးကြီးသည်။ ”

ထပ်မံသိလိုသည်များရှိပါက အောက်ပါတာဝန်ရှိသူများကို ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။ ။

Matthew Smith, Chief Executive Officer, Fortify Rights, +66.85.028.0044,

matthew.smith@fortifyrights.org; Twitter: @matthewfsmith

Amy Smith, Executive Director, Fortify Rights, +66.87.795.5454,

amy.smith@fortifyrights.org; Twitter: @AmyAlexSmith